

Máté 25,36: „...Börtönben voltam és felkerestetek.”

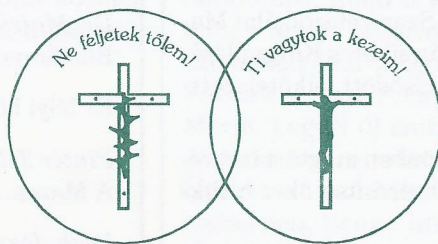
JOB B LATOR

A megvetettek pasztorációját és szociális gondozását végzők lelkeségi és módszertani lapja

MÉCSES LELKISÉG

1995. szeptember/október

II. évfolyam 5. szám

Szeptemberi imaszándékok

Szept. 3. Imáinkban könyörögjünk a Mennyei Atyánkhoz a szolgálatunk, a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság sikeres Közgyűléséért melyben az egységünk megerősödött, elkötelezettségünk még jobban elmélyült.

Szept. 10. Imádkozzunk a börtönben megtért testvéreinkért, és kérjük a Szentlelket, erősítse őket hitükben.

Szept. 17. Imádkozzunk az anyagilag is támogatókért, hogy a karitatív tevékenységünk még hatékonyabbá váljon.

Szept. 24. Imádkozzunk minden elesett emberért, hogy el tudják fogadni a segítő kezeket és együttes erőfeszítéssel talpra tudjanak állni.

Októberi imaszándékok

Okt. 1. Imádkozzunk a családokért, hogy a szeretetben elmélyülve, szeretetre neveljék gyermekeiket!

Okt. 8. Imádkozzunk gyermekeinkért, hogy nyitottakká váljanak mások szenvedéseire, és készek legyenek a segítségre!

Okt. 15. Imádkozzunk a börtönbe kerültek otthon maradt családjaiért, különösen a gyermekeikért, hogy a társadalom megvetése ne taszítsa őket a bűnözés útjára!

Okt. 22. Imádkozzunk a bűncselekmények áldozatainak családjáért, különösen a gyermekeikért, hogy a szülő, testvér, gyermek elvesztésének iszonyatos kínja ne okozzon lelkükben vissza nem fordítható károsodást, ne váljanak a gyűlölet betegévé, rabjává!

Okt. 29. Kérjük Jézus édesanyját, Máriát, hogy szeretetével enyhítse a bűncselekmények által keletkezett lelki fájdalmakat.

Novemberi imaszándékok

Nov. 5. Imádkozzunk a bármely formájú erőszak áldozataiért és szenvedőiért!

Nov. 12. Imádkozzunk minden kiszolgáltatottért, hogy emberségre, védelmezőkre találjanak!

Nov. 19. Imádkozzunk a hatalom és a média képviselőiért, hogy önös politikai, presztízs, anyagi haszon érdekéből fakadóan, a bűnözés valóságán túli, az általános rettegést serkentő és kiváltó hangoztatásával ne sokkolják a társadalmat, mert ez a bűnözés újabb gerjesztőjévé válik!

Nov. 26. Imádkozzunk a hajléktalanokért, hogy a téli hónapokban legyen hol meghúzódnuk és biztosítva legyen a mindennapi kenyerük!

A tartalomból:

<i>Dr. Majzik Máttyás</i>	
Börtönpasztoráció	4
Erdélyi börtönlelkészek beszámolóiból	9
<i>Pintér Tibor</i>	
A Mama...	10
<i>Végh József</i>	
Egy szociálpszichológus írásaiból	11
<i>Dr. Folly Gábor</i>	
A Mécses lelkeség	13
<i>Pintér Tibor</i>	
A sátoraljaújhelyi „Mécses klub”	14

Felhívás előfizetésre

Örömmel tájékoztatom olvasóinkat, hogy a lapunk (a kapott visszajelzések alapján) osztatlan elismerésben részesült, úgy külső megjelenésben, mint tartalmát illetően. Természetesen szeretnénk a színvonalát még és állandóan emelni, terjedelmét növelni, valamint a havi megjelenését biztosítani. Ezt azonban csak akkor tudjuk megvalósítani (egyáltalán a fennmaradását is biztosítani), ha megfelelő számú előfizetéssel rendelkezünk. Ez azért is szükséges és sürgős, mert a papírárak folyamatosan és nagymértékben emelkednek. Ezért kérem Olvasóinkat, a munkánkkal, törekvésünkkel rokonszenvezőket, a magyar kezdeményezésű Mécses Lelkiséggel egyetértőket, hogy előfizetéseikkel (az előfizetők táborának toborzásával) támogassák lapunkat és a magyar börtönpasztoráció fennmaradását és hatékonyságát!

Magyarországon az éves előfizetés jelenleg 500 Ft, melyet rózsaszínű postai pénztalványon lehet közvetlenül a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság központja címére elküldeni: 6753 Szeged-Tápé, Heller köz 6. Kérésre természetesen banki pénzbefizetési csekket is küldünk. A külföldi (Kárpátalja, Erdély és Vajdaság kivételével: számukra ha kérik ingyen juttatjuk el lapunkat!) előfizetni akarók pedig az OTP Bank Szeged Valuta-Deviza Fiók B053870 számlaszámra adhatják fel, illetve utalhatják át az előfizetési összeget. A JOBB LATOR külföldi előfizetési díja szállítási költséggel és az ingyenes MÉCSES című börtön-missziós havilapunkkal (e lap ingyen jut el Magyarországi börtöneinek összes zárkájába és Erdélybe!) együtt 10 USA \$ vagy ennek megfelelő értékű más valuta. Természetesen hálás imánkkal köszönszönjük meg az egyéb és további adományokat is, melyet a lap hasábjain minden esztendőben – évente összesítve – nevesítve, közlünk!

Kérem és köszönöm szerető támogatásaikat!

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Megfigyeltem, hogy a kotlós, amikor már közeleg a csibék kikelése, meg-megkopogtatja a tojásokat. Mintegy biztatja őket: „Gyertek! Merjétek áttörni a héjat! Ne féljete! Idekint ragyog a világ: kék az ég, zöld a fű, langyos, illatos szellő fúj, dongás, zúgás, csiripelés, madárdal zeng a levegőben! Édes a víz, finom minden ennivaló...” A csibék? Érzik a méshéjon átható kellemes meleget, látják, érzékelik az átszűrődő világosságot, hallják anyjuk biztató, nyugtató, hívogató hangját és sürgető kopogtatását. De még sajátjuknak és biztosabbnak érzik az egyre szorítóbb, börtönné váló otthonukat.

Mi magunk, emberek szintén héjakba vagyunk zárva. E héjakat részben a természet, részben embertársaink, de legnagyobb részben saját magunk alkottuk, saját magunknak. Szorít a héjpáncél, feszít, összeprésel, súlyát sokszor alig tudjuk vonsozni... Többen, sajnos egyre többen, hogy elviselhetővé tegyék e kínlódásukat, alkohollal, cigarettával, drogokkal, pótcelekvésekkel kábítják, csapják be magukat. Ilyen pótcelekvés, kábítás lehet a hamis vallásosság, a hamis istenképünk is, amikor Őt, önző módon, eszközként alkalmazzuk...

Ugyanakkor ragaszkodunk a bezártságunkhoz. Kínlódva forgolódunk a szorítóan szűk börtönünkben, próbáljuk így, próbáljuk úgy, hátha, talán egy ideig kibíráhatóbb lesz, talán egy ideig kényelmes is lesz, sőt, jól is érezzük magunkat benne. De főleg biztonságban! Ebben a biztonságban ugyan kínlódunk, nélkülözünk (különösen a szeretetet!), kiszolgáltatottak vagyunk, sokszor belebetegszünk, belerokkanunk testileg és lelkileg is, de legalább (legfőleg) csak önmagunkkal, szükségképpen a hozzánk tartozókkal kell foglalkoznunk és felelősséget vállalnunk. Elég nekünk a magunk baja! – felkiáltással pusztulunk tovább...

Néha, leginkább tragikus helyzetekben, érezzük, jó lenne már megszabadulni minden nyúgtól, költöttségtől, lelkünk minden terhétől. Érezzük, hogy jó volna kiszabadulni börtönünkből, jó lenne tiszta lappal előről kezdeni, újjászülni!

Ilyenkor, a vágyakozás nyitottságában, megérezzük, hogy rajtunk, magunkon túl, van egy szebb, egy jobb, egy tisztább, egy melegebb, örömteli világ. Talán azt is megérezzük, hogy ez a vágyott világ tulajdonképpen nincs is elérhetetlen messzeségben, sőt! talán itt van közöttünk, vagy éppenséggel bennünk...

Ekkor, ebben az állapotban, a vágyakozás csendjében, mint a kiscsibék a tojásban, mi is meghallhatjuk Teremtőnk, Szülőnk hívó, folyamatosan hívó hangját, figyelmeztető, bátorító, biztató, útmutató kopogtatását. „Gyere! Várlak! Nézd, mit készítettem neked: az országot! Ne félj, Vesd le köteleidet, dobd le terheidet: a gyűlöleteidet, a féltelmeidet, az önzésedet, a bizalmatlanságodat, a

hamis biztonságodat! A börtönöd kapuit már kinyitottam! Emlékezz csak a földi szenvedéseimre, a halálomra, majd a feltámadásomra! Neked ezt az ajtót – a már bezáratlan ajtót – kell kinyitnod... De ezt neked kell megtenned! Ne félj! Gyere! Várlak! Várnak a testvéreid és vár Mennyei Édesanyád, Mária. Legyél új emberré!”

Krisztus mindannyiunkban jelen van. Minden emberben, személyválogatás nélkül! Benne él a jó emberben, benne lakik a gonoszban is. Sokszor a jó emberben is, jó mélyen eltemetve a lelke kacatjai, szemetei között, alig lehet felismerni Őt. Sokszor a rablóban, a gyilkosban jól észrevehetően él, könnyű észrevenni benne... Ezért is mondta Jézus: Ne ítélj, hogy ne ítélessél! Egy ember megítélése – és főleg az elítélése a földön a bíróságok joga és dolga, az égben a Mennyei Atyánké!

A mi feladatunk küzdeni a gonosszág ellen, küzdeni a gonoszsággal! A mi jogunk csak a gonosszág elítélése, s nincs jogunk a gonosz embert elítélni. Úgy kell – kellene küzdenünk a gonosszág ellen, hogy küzdünk az örök üdvéért a társadalom érdekében. Ugyanakkor magunk lelki üdvéért is munkálkodunk.

Tudjuk, hogy e feladatot egyedül nem sokáig bírjuk végezni. Csak összefogva. Összefogva egymással és Istennel! Erősíteni kell egymást és erőt, bátorítást kell meríteni Istentől! Miképpen, hogyan? Teremtsünk a zajló, izgatott, rohanó, felületes életünkben csendet. Csendet, nyugalmat. Nyugalmat és csendet, naponta csak néhány percre is. Öt percre, tíz percre... Amikor egyedül vagyunk. Amikor nem gondolva a világra, annak ezer dolgára, bajára, befelé fordulhatunk... S csendben, kíváncsian, nem erőltetve, de vágyva a kopogtatásra, a hívó szóra. A biztató, bátorító, reményt nyújtó, melegséget, szeretetet sugárzó szóra, amellyel Isten vonz maga felé. Az új emberségre, új életre, a gazdag, belső békénket biztosító, örömteli és véget nem érő, Istennel egyesült életre. A szó, az isteni szó megérkezik. Lágyan, gyengéden, simogatóan és utat mutatva: kövesd Jézust! Ismerd meg a tanításait és példázd az életét! Szeresd felebarátodat! Szeresd az ellenségedet is! Tegyél értük valamit: imádkozz értük! Engesztelj ki az ő bűneikért!

Ha Jézus szavát követjük is, hamarosan csodát érzünk: másokkal törődve, másokért imádkozva nem érünk rá dédelgetni saját nyomorunkat. Így észrevétlenül lépattognak a bilincseink. Ösztönösen kitarjuk a börtönök be sem zárt ajtóit és meglepődve döbbenünk rá: szabadok vagyunk!

Testvéreim!

Kérjük Mennyei Édesanyánkat: bátorítson, segítsen bennünket kitörni a tojáshéjunktól, hogy új emberré születhessünk!

Amen!

Dr. Majzik Mátyás

Börtönpasztoráció

(1991-ben készült útmutató a katolikus börtönlelképásztorok részére)

1. Bevezetés:

a.) Mi indokolja jelenleg a börtönpasztoráció átgondolását?

Magyarországon gyökeres politikai, társadalmi, gazdasági átalakulás zajlik. Az Istentől és az emberektől elidegenedett hatalmi struktúrák, intézmények eddig szilárdnak vélt pozíciói megroppantak, összedőltek, illetve összeomlásuk folyamatban van.

A büntetésvégrehajtás rendszerének és szemléletének alapjaiban történő megváltoztatását nem csak a külső körülmények változása, vagy szubjektív érzelmek, vagy érdekek igénylik. Az őrzés, munkáltatás és nevelés fő feladatköréből csak az első kettőt tudja biztosítani (maradéktalanul azonban csak az elítéltek társadalomtól való izolálását tudja végrehajtani). Az elítéltek nevelése terén a teljes csőd figyelhető meg.

Ugyanakkor az elítéltek részéről egyre fokozódó igény tapasztalható a velük való személyes és intim jellegű törődésre, a meghallgatásukra, megértésükre, emberi joguk tiszteletben tartására, a pozitív értékük elismerésére, a partneri viszony kialakítására... Örömmel tapasztalható azonban az is, hogy a börtönszemélyzet egyes tagjaiban (felügyelő állomány körében is!) megnyilvánul az igény a valódi emberi értékek iránt és *keresik az utat* – legalább is az óhaj szintjén – hogy munkájukkal humán tartalmat és célt valósítsanak meg.

A büntetésvégrehajtás hatékonyságának (az elítéltek pozitív irányú személyiségformálásának) növelése társadalmi érdek és elvárás is. A várt eredményesség azonban Egyházunk (más egyházakkal, felekezetekkel együtt is) tevékenysége nélkül nem képzelhető el.

Tehát most van lehetőség Egyházunknak az eddigi megengedett szerepénél *többre is* igényt tartani, a meglévő struktúrában a nevelés területén is részt kérni, a struktúra megváltozása esetében, tevékenységét igényének megfelelően biztosítani.

b.) A tapasztalt általános hatások:

– Egyházunk (más, a börtönökben is működő egyházakkal együtt) pusztá jelenlétével társadalmi kontrollként is működik. A lelképásztornak nem lehet megparancsolni (mint a Testület tagjainak), hogy ne vegyék észre az esetleges negatív jelenségeket, törvénysértéseket, az emberi jogokat is sértő megnyilvánulásokat. Nem lehet megtiltani nekik, hogy azokról a börtönön kívül nyilatkozzanak. Így jelenlétükkel mintegy fékezik a megszokott és természetesen tartott agresszivitást vagy egyéb szabálytalanságokat. Észrevehetően javítják a börtön pszichés légkörét is.

Ezért is, nem szabad elfogadni azt a már föllelhető törekvést, hogy a börtönökben működő lelképásztorokat, a tábort lelkésziséghez hasonlóan „hivatásos” állományba helyezzék! Ugyanis így hatalmi kontrollt gyakorolhatnának felettük – elveszítve vagy csorbítva függetlenségüket. Egyúttal az elítéltek (és a személyi állomány körében is) elveszítenék bizalmukat és nem csak büntetésvégrehajtási alkalmazottként, gyanakodva fogadnák.

– Egyházunk, mint a keresztény kultúra hordozója, háttérhatásként – remélhetőleg majd alaphatásként is! – bemutat úgy az elítélteknek, mint a börtönszemélyzetnek egy új,

szokatlan értékrendet: az emberi jogokat biztosító és meg is valósító, türelmes, megértő, erőszakmentes, felemelni akaró, alázatos szolgálatokat kívánó szemléletet és gyakorlatot. (Ennek egyszerű szerepe az igénylet, a nem megtorló, nem büntetéscentrikus, de a pozitív értékeket kiemelő ember- és nevelésközpontú büntetésvégrehajtás megvalósításában jelentkezik!)

2.) A börtönpasztoráció környezeti tényezői.

a.) A börtönrejsim jellege.

A börtönben tudatosan működni akaró lelképásztornak meg kell ismernie és fel is kell készülnie azokra a körülményekre, amelyekben hatni akar. A körülmények az írott és íratlan szabályzók – a „játékszabályok” – nem ismerete, vagy annak fölényes figyelmen kívül hagyása, a működését akadályozza, akár lehetetlenné is teszi.

A börtönpasztorációt zárt-intézeti körülmények között kell végezni. Ezek a feltételek kényesek, rugalmatlanok, és a rendszer erős hierarchiájú autokratizmusával együtt, az intézmény valamennyi tevékenységét uralkodóan befolyásolják.

Mint túlszabályozott fegyveres autokratikus intézmény, lineáris végrehajtási rendszerben működik: parancsadás → (parancsátadás) → végrehajtás (hajtatás). A felelősség mindig a parancsot adó terheli, azért a parancsot végrehajtónak ez *kényelmes*. Ezek száma pedig a parancstovábbadás sorrendjében növekszik, így a szemlélet elterjedt és hatásos.

A lelképásztornak ezért törekednie kell a magasabb vezetőkkal is a jó és rendszeres kapcsolat kiépítésére, mert itt ezen a szinten – elsősorban az általános vagy szélesebb körben is érvényesítendő kérdések, feladatok megoldásában eredményesebben járhat el.

A lelképásztornak mindig szem előtt kell tartania, hogy nagyon szigorú szabályok szabályozzák a börtön életét. Minden, a legapróbbnak tűnő tevékenységet is. E szabályokhoz neki is *alkalmazkodnia kell és tiszteletben kell tartania!* Tudomásul kell venni, hogy működését a napirendhez és a biztonsági szabályokhoz kell igazítani és fel kell készülnie, hogy adott esetben (pl. rendkívüli események következtében elrendelt riadónál) tevékenységét ellentmondást nem tűrően és nyomban megszakítsák! (Akár a szentmise közben is!)

Tudomásul kell vennie, hogy a börtön *büntetőintézet*, s itt más a szabadság, a *pasztorális szabadság fogalma* is, mint a szabad életben, vagy akár egy kórházban is.

A lelképásztornak soha nem szabad megfélemlenie arról, hogy az elítéltek amellet, hogy szerencsétlen, kiszolgáltatott, kapcsolat- és szeretetihes emberi lények és a testvéreink, egyúttal súlyos bűncselekmények elkövetéséért töltik szabadságvesztés büntetésüket, a közülük *valóban sokan veszélyesek*. A rendkívüli események előidézésétől sem riadnak vissza, s terveikben a szökés, túszfogás, zendülés, gyilkosság stb. mindennapos szereplő.

Vigyáznia kell, hogy ne ő maga szolgáljon egy rendkívüli esemény kirobbantására (pl. meggondolatlan ígéretésével, vagy meggondolatlan sértő, emberségében megalázó kifejezésével). De vigyáznia kell arra is, hogy maguk se essenek áldozatul ilyen eseményeknek!

Ismernie kell, hogy az elítéltek között pszichésen sérültek is vannak, pl. pszichopáták, akikkel a foglalkozásokat még megalapozottabban – pszichológiai ismeretek birtokában is! – kell lefolytatni.

– Szükséges lenne a börtönlelkészek évenkénti speciális szakmai képzésére, illetve továbbképzésére a pszichológia, pszichoterápia, büntetésvégrehajtási ismeretek körében is.

b.) Előítéletek és beállítódások a börtönben.

A lelkipásztornak ismernie kell azokat az előítéleteket, beállítódásokat, nézeteket, amelyek munkája során állandóan körülveszik, mert a hozzá forduló megértésénél, tanácsainál csak ezek ismeretében lehet hiteles. Így többek között:

- a felügyelet fenntartja magának azt a jogot, hogy a társadalmat ért sérelmekért büntessen (noha ezt a bíróság az ítélethozatalkor már megtette) s haragudjon, gyűlölje az elítélteket. A (vezetés által is) hangoztatott nézet: az a jó börtönőr, akit gyűlölnék az elítéltek (u.i.: az biztosan nem játszik velük össze...)
- lenézi, megveti az elítélteket, sőt
- haragszik rá, ha munkát kell miattuk végezni. (Itt jegyzem meg: mindenkire haragszanak, így a lelkipásztorokra is, ha miattuk plusz munkát kell végezniük, pl.: szentmisére sorakoztatni a jelentkezőket...)
- ha az elítéltnak problémája támad: betegség, családi ügy, konfliktus, stb. – azért panaszkodik, vagy azért csinálja, hogy nyugtalanítsa, bosszantsa a felügyeletet.
- a problémákat az idő ügyis megoldja...
- amit az elítélt tesz, kér, javasol, az gyanús,
- ugyancsak gyanús és veszélyes, ha az elítélt értelmes, tanult, mert túljárhat a felügyelet eszén,
- ha az elítélt önérzékes, akkor tiszteletlen.
- ha harcol igazságáért, konok, szembehelyezkedik az intézet rendjével, veszélyes.
- ha emberi megnyilvánulásai, igényei vannak, pl.: a megértésre, bizalomra, segítségre – akkor hitvány, túlérzékeny a neve.
- Az elítéltek gyűlölik és bizalmatlanok a felügyelet tagjaival szemben, s minden kezdeményezésüket gyanús, megfélemlítőnek értékelik.
- konformitással próbálkoznak alkalmazkodni, létezni, s ez az évek során személyiségük szerves részévé válik, bizalmatlanok egymás iránt is – besúgástól (wamzer) és visszaéléstől tartanak.
- Az agresszió agresszivitást szül és erősít, lassan természetesen, szükségszerűen és egyedüli lehetséges megoldásként tudatosul a problémák rendezésére.

A börtön degradálja, lemezteníti, megalázza az embereket.

3.) A börtönpasztoráció irányulásai. Kiket céloz meg tevékenységével?

A jelenleg érvényben lévő szabályozás szerint a lelkipásztorok pasztorációs tevékenysége csak az elítéltekre irányulhat. Missziós hatásával csak az elítéltek körében működhet. (De mint már említettem, közvetett hatása a börtönfelügyeletet sem „kíméli” és másságával, a keresztyén értékek hordozásával az egész környezetre kedvezően hat.)

A lelkipásztornak már most is, a jelen korlátozás mellett is világosan érezni és tudnia kell, hogy ő nem csak az elítéltek, de a börtönszemélyzet pásztora is! Minden tevékenységét ennek figyelembe vételével kell végeznie. Ezért szükséges, hogy ha vázlatosan is, de mindkét csoportot jellemezzük.

A lelkipásztornak tudnia kell, hogy sebzett emberekkel van dolguk. „A bűn sebzés...” Sebzett emberekkel van dolguk, akár az elítéltek, akár a felügyelet köréhez tartozóak... A személyzet tagjai is rászorulnak a lelki gondozásra, de a jelenlegi szabályozás mellett ez csak a példaadás, a türelmes, megértő beszélgetés és tanácsadás, a kéréssel való hozzájuk fordulás, stb. útján lehet. A lelkipásztor nem állhat csak az egyik vagy a másik fél partján. Ne mondjon ítéletet a másik fél megkérdése nélkül. (A bizalmat el nem árulva nagyon tapintatosan járjon utána a dolgoknak!)

4.) Az elítéltek magatartását is befolyásoló, jellemző körülmények és a kapcsolódó feladatok.

Jellemző körülmények, melyek az elítéltek magatartását, viselkedését, megnyilvánulásait, kényszerítően is irányítják, és az ebből következő feladatok, tanácsok:

- zártság, kötöttség, cenzúra:
- csatornakeresés: cenzúrálatlan kapcsolatteremtés, valaminek az elérése, pl. más börtönbe szállítás, perújra-felvétel, már visszautasított kéréseinek teljesítése, stb... valaminek a beszerzése: pl. nem engedélyezett tárgy vagy pénz érdekében. E tiltott cselekedetek eszközéül minden esetben megpróbálják felhasználni az új, tapasztalatlan alkalmazottakat, így minden esetben a lelkipásztorokat is.
- Kiszolgáltatottság, a meg nem értés, közöny, csak a megúnt, megszokott kapcsolatok:
- többnek, embernek látszani akarás, önigazolás keresése. A „Ki vagyok ÉN?” kérdésnek tudatos vagy tudat alatti feltevése. Identitáskeresés. Ez sokszor gyermekes hazugságokban nyilvánul meg. Lelkipásztori feladat: Isten-gyermekség tudatosítása bennük. (Ez a „megmunkálás” alapja is lehet.)

– A személyes információ korlátozása, másfajta korlátozás, szűrkesség, unalom, változatlanosság:

– új élmény keresésére ösztönözi, sokszor ez vezeti el őket az útkeresésre!

Valami szebb, jobb, tisztább, örömtelibb, teljesebb és értelmesebb élet keresése. A keresés ténye frusztrációs helyzetet is takarhat!

E lelkiállapot megragadása a lelkipásztori munka egyik fontos lehetősége és mozzanata, mert az elítélt helyes és kívánt irányú mobilizálásának lehetőségét rejti.

– képzetlenség, primitívség, erkölcsi mocsárban felnevelés:

– erkölcstelenség, vagy torz értékrend, torz szokások, az erőszak fetiszizálása mellett az akaratgyengeség (mindig a kisebb ellenállás irányába tesznek) valamint az önzés, az anyagelvűség a jellemző. Ennek megváltoztatása csak nagyon hosszú, többirányú értelmi és erkölcsfejlesztő tevékenységekkel lehet (iskolai oktatás, hitoktatás, erkölcsi nevelés, különböző csoportmunkák, szakkörök, és lelkivezetés szükséges.)

– zavaros világnézettel, babonasággal (cigányhatás!) kaotikus istenképpel igazi lelki sötétségben élnek. Igazi missziós tevékenység lehetősége és szüksége áll fenn!

5.) A személyzet és a lelkipásztor kapcsolata.

Sok tekintetben hasonlóságot mutat az elítélteknél tapasztaltakkal. Az igénytelenség, közömbösség és közöny, a primitívság, az agresszivitásra való fokozott hajlam, önmaguk túlértékelése, stb. körükben is fellelhető. A kiszolgáltatottakkal való visszaélés, ugyanakkor a felelősség

átváltatása az emberi jogok nem ismerete és az erősebb jogán való lefektetés, esetenkénti semmibe vévése szintén felismerhető. Az egyoldalú biztonsági szemlélet túlzott hangsúlyozása és súlykolása a személyi állomány sorában súlyos szemléleti, erkölcsi károkat okozott és okoz.

Mégis a lelkipásztoroknak őket munkatársaknak kell tekinteni és céljuk elérése érdekében, az elítéltek érdekében, de a személyi állomány tagjainak saját, lelki érdekében is együtt kell velük működni!

Helytelen magatartásuk észlelésekor is csak a türelmes, megértő és meggyőző, munkatársi tiszteletet is sugárzó közeledés lehet célt érni! A türelmetlenség, vagy a jogos felháborodás kifejezése is merev visszautasítást, ellenállást, s további atrocitások sorát válthatja ki.

Nagyon fontos, bátran kijelenthetjük, hogy nélkülözhetetlen a felügyelettel való jó kapcsolat (munkakapcsolat) kialakítása. Ennek érdekében is (és a keresztény kultúra értékeinek meghonosítása érdekében is), a kapcsolat kialakításban a lelkipásztor legyen tartózkodóan kezdeményező, alkalmazkodó és a mindenkire vonatkozó börtönszabályok pontos megtartója. Pl.:

- köszönjön előre és mosolyogjon mindenkire – de ez ne váljon alázatoskodássá. Legyen tartása!
- panasszal ne forduljon senkihez sem, vagy a panaszt kiváltóval beszélje meg a már több helyen is tanácsolt módon, vagy az egyházak segítségével megbízott bv. dolgozóval (nevelő, vagy nevelési szolgálatvezető, stb.) beszélje meg.
- nem válhat semmiféle tiltott, meg nem engedett közvetítés eszközévé: pl. nem vihet ki levelet, értéktárgyakat, üzenetet, vagy nem végezethet, vagy nem végezhet szolgáltatásokat, így iratok fénymásolását sem, stb.
- nem adhat ki, juttathat az elítélteknek meg nem engedett tárgyakat, vagy pénzt, gyógyszert stb.
- általában javasolt a maximális udvariasság mindenki irányában.
- az őrszolgálat, felügyelet tagjaival csak a szükséges mértékben és ideig lehetőleg nagyon röviden, beszélgessen – egyrészt, mert az őrtasítás is tiltja ezt a számukra – másrészt, mert társaik előtt szégyellik – kivéve azok esetleges gúnyolódásainak is magukat. Ha azonban ők közelednek, akkor *mindig* időt kell számukra biztosítani. Ne feledjük, hogy ők is lehetnek *útheresők*!

6.) A lelkipásztor és az elítélt kapcsolata.

Szintén tudatos, tapintatos, figyelmes, érdeklődő, együttérző, de határozott, nemet is mondani tudó legyen.

A *bizalom elnyerése érdekében* (enélkül velük hiteles érdemi kapcsolatot kialakítani nem tud, és csak a kudarc lehetőségét hordozza magában) a *kapcsolattartásban ügyeljen*:

- előítélet mentesen közeledjen az elítélthez. Közeledésből megértésre törekvés, tisztelet tükröződjön,
- ne érdekelje, hogy mi a bűncselekménye, stb.
- a „bűnöző” szót ne ejtse ki az ajkán,
- ne érdeklődjön más elítéltek felől,
- csak a lelki állapotával kell foglalkozni,
- személyes, közvetlen kapcsolatot próbáljon meg teremteni. Ezt közvetlen hangvétellel (de tisztelettel természetesen...) a kereszt-néven szólítással, emberi hangon (vox humana).
- ne „egessük” le soha, mindent fogadjanak el, amit mond, akkor is, ha tudják, ismerik a valóságot. (pl. az elítélt maga hihet a terhére rótt bűncselekményben való ártatlanságában is.)

- merjen a meg nem engedett kéréseknél határozottabban nemet mondani és tudatosítani kell az elítéltekkel, hogy a büntetésvégrehajtási problémák, illetőleg azok hatáskörébe tartozó tennivalókat nem vállalhatja fel. (Az észlelt panaszolt problémákat írja össze és tájékoztassa az ezzel megbízott testületi tagot, esetleg megoldást is (csak) javasolja.
- A lelkipásztor minden megnyilvánulása legyen hiteles! Hiteles legyen a magatartásában, szavában és minden megmozdulásában. Hitelesen képviselje Egyházunkat és hitünket. Egész lényével biztosítsa, hogy létezik egy más, nem erőszakra, nem önzésre épülő életforma is, mely szerint türelmes, megértő, megbocsájtó, segítő, az újrakezdésben fáradhatatlan és érdek nélküli. Azaz a Szerepet életformája. Az Élet életformája.
- Legyen természetes. Ne legyen keneteljes! Ne kiabáljon, ne legyen türelmetlen, ne háborodjon fel, és ne mutassa indulatát!
- Ne csak a túlvilág gyönyörűségeit ecsetelje, de a földi élet szépségeit is vetesse észre, hiszen az is Isten kezemunkájának eredménye, tehát ez is szent.
- Nyelvezetében mindig legyen kulturált! Ne legyen akadémiai nyelvezetű, de ne legyen alacsony szintű, az elítéltek zsargonjait használó sem!
- Ne ígérjen – még annyira kedvezőnek és természetesnek látszó esetekben sem! (pl.: a római katolikus elítéltek közül többen, hogy közösen imádkozhassanak, egy zárkába kérik magukat.) – ami a büntetésvégrehajtás körébe tartozik. A példában említett elítéltek mindannyian szökést készítettek elő, ezért akartak egy zárkába kerülni. Ne vállaljon fel nem rá tartozó kéréseket. Természetesen megbeszélheti az illetékes dolgozóval.
- Ne féljenek az elítéltektől! A félelmet azonnal észreveszik és ezért megvetik, hiteltelenné válik.

7.) A lelkipásztor és az elítéltek kapcsolatteremtésének lehetőségei és irányulása.

A jelenlegi jogi szabályozás elsősorban az elítéltek számára teszi lehetővé a lelkipásztorral való kapcsolatfelvételt. A lelkipásztor kapcsolatfelvételének lehetősége korlátozott, illetve csak az elítéltek kezdeményezésének függvénye. (Igaz, hogy a már megvalósult kapcsolatban a találkozások a lelkipásztor is kezdeményezheti.)

Így a miniszteri rendelet beszűkíti a lelkipásztor, általa az Egyház missziós tevékenységét, pasztorációs munkáját. Nem keresheti meg a frusztrációs helyzetben lévő elítélteket – pl. a börtönbe való befogadás után lévőket, zárkafenyítésüket töltőket, a suicidumot megkísérítőket, vagy más egészségkárosító cselekményeket elkövetőket, a családi kapcsolatukban traumát szenvedőket.

A frusztrációs helyzet azért is fontos lenne a missziós tevékenység szempontjából (és a büntetésvégrehajtás biztonságára szempontjából is!), mert a frusztrációs helyzet egy fokozott energiatöltődéssel jár a frusztrált személy számára, és ez kivezető utat keres. Az ilyen állapotban lévő ember kinagyított kérdő- és felkiáltó jellel jellemezhető. Nem mindegy, hogy ki adja meg a választ: – egy zárkatárs, egy provokatív felügyelő, vagy egy lelkipásztor, aki útítárs lehetne ezeknek a kérdéseknek megválaszolásában és folyamatos pozitív irányú feldolgozásában. *E téren is új szabályozásra lenne szükség!*

8.) Pasztoráció az életfogytiglani szabadságvesztésre ítélték körében.

A börtönpasztoráció különleges területe. A halálbüntetés várható eltörlésével egyidejűleg valószínű, hogy az életfogytiglani szabadságvesztés büntetés megszigorodik, a valóban életfogytig tartó szabadságvesztést jelent.

Ezért ilyen ítélettel bíró elítéltek esetében az életnek csak fenntartó jellege érvényesül, önző magukbafordulás, reménytelenség, kétségbeesés, illetve ezek következtében úgy érzik, nincs veszíteni valójuk és jóvátehetetlen cselekedetekre is elragadhatja őket indulatuk. A pedagógia és pszichológia tudmánya esetükben hatástalan és csődöt mondó.

Egyedül a lelkipásztori munka, a hitük és Mennyei Atyánk kegyelme hozhat eredményt, adhat életüknek értelmet, ezzel együtt belső aktivitásukat, a nyitottságukat, a lelki élet felizzítására és lobogására.

Ugyanis transzcendentális célt tudunk nyújtani a számukra! E transzcendentális cél teszi ezután a börtönöveket is értelmessé, reménytelivé (akár örömtelivé is!).

Bármennyire meghökkentően hangzik, életfogytos elítéltek alkothatják a börtönben működő egyházunk hiteles gerincét.

9.) A pasztorális tevékenység súlyponjai.

A missziós tevékenység: Feladata megkeresni és bevonni az elítélteket (közvetve és majd remélhetőleg közvetlenül is a személyzet köréből is) a rászorulókat, az érdeklődőket, az útkeresőket, az elhagyatottakat, a lenézetteket, a megfélemlítetteket, a gyávákat, a gonoszokat, mindenkit. A missziós tevékenység forrásai, eszközei lehetnek: (Erre jelenleg szabályozás nincs, de a börtön parancsnoka saját hatáskörében módot adhat rá. Mint például a Szegedi Fegyházban, ahol heti vallási rádiomagazin szerkesztésére és sugárzására kaptak engedélyt.)

- börtönben lévő vezetékes rádióhálózatban vallási műsorok szerkesztése és sugárzása. Jelentősége: valamennyi, a börtönben fogvatartotthoz eljut! S nem csak a vallását gyakorlókhoz. Ezért szerkesztése felelősségteljes tevékenység!

- egyházi börtönlap kiadása. Jelentősége: az előzőekhez hasonló. (A Szegedi Fegyházban várhatóan szeptemberben megjelenik.)

- a lelkipásztorok már vázolt mozgásterének bővítése, hogy ő keresse meg a rászorulókat.

- külső egyházi lapok és folyóiratok, kiadványok börtönön belüli terjesztése. (A Szegedi Fegyházban az Út, igazság, élet című missziós havilap jut el az elítéltekhez.)

- videofelvételek, filmek vetítésével.

A tömegkommunikációs eszközök és könyvek felhasználhatók a börtönöket elárasztó pornográfia ellen is.

Az evangelizációs tevékenység: Elsősorban a szentmisék, igeliturgiák tanító részében valósul meg, valamint a hitoktatás céljából alakított kiscsoportokban. Az evangelizációs feladatokban részt kérhet a már említett tömegkommunikációs eszközök megfelelő műsoraiban is.

„Lelki klinika”: A személyes kapcsolattartás egyik színtere. A személyes beszélgetés lehetősége biztossított. Ekkor lehet a benső lelkivilág feltárása, tisztázása és tisztítása. A személyes ráhatás színtere, a lelkivezetés kapcsolattartásának színtere. Intim pszichés légköre az elítéltek számára igény kielégítés és felemelkedés lehetőségét is nyújtja. Nyitottabbá, érzékenyebbé és fogékonyabbá, a befogadásra készebbé válhat ilyenkor. E foglalkozás ne csak meghallgatás legyen. Gyógyító hatással is kell bírnia.

A szentségi élet: A szentmise keretében alakulhat ki és valósulhat meg elsősorban. A szentgyónás, a szentáldozás, a keresztelés (a jövőben talán a bérálás szentségének felvétele is) a házasságkötés és a betegek szentségének közvetítése várhatóan megrendítő hatású lesz.

A börtönpasztoráció több mint fél éves folyamatos tapasztalata, hogy a szentmise még most is megrendítő hatással bír a résztvevőkre. Szokatlanul hallgatagon, befelé fordulással vonulnak a zárkájukba... Ezért nem is tanácsos a szentmise hatását bármilyen más foglalkozással – még hittanos csoport vezetésével sem – megtörni. Ajánlatos a szentmise történéseibe minél több elítéltet bevonni, hogy saját élményükkel a közösséget is jobban mobilizálják. Így a ministrálásba, a felolvasásba, stb. A szentelmények pozitív hatását is ki kell aknázni. Az elítélteknek is szükségük van a kapaszkodókra! Segíti őket – a rájuk sugárzó kegyelmek által is – hitük megtartásában és elmélyítésében a kísértések leküzdésében.

Ugyanakkor vigyázni kell, hogy a lelkipásztorok ne essenek a látszatteltérések csapdájába! Az elítéltek kiválóan alkalmazkodnak (komfortizmus)! Az egyes szentségek kiszolgálása előtt pl. keresztség, vagy elsőáldozás, a jelöltet ajánlatos próbatételnek alávetni. Ez időben is meghatározott és teljesíthető feladat legyen, olyan, amelyik (az elítélt ismeretében!) egy gyarlóságát célozza meg. Esetleg a feladattát a nevelőtisztjével is megbeszélve kapcsolatteremtő együttműködéssé is válhat. A szentség felvételére készülő elítéltnél pedig a próba erőfeszítése és teljesítése önbecsülést nyújtó hitelesség érzését válthatja ki, mely a szentség által feléje sugárzott kegyelmet befogadásra teheti őt alkalmasabbá.

Be kell vonni őket az Egyház liturgikus életébe, verkeringsébe – de ez a folyamat nagy energiát követelő lelkipásztori feladat.

10.) A kiscsoportos foglalkozások.

Szorgalmazni kell e tevékenységi formákat. Létszámánál fogva intimitást sugároznak és a legkülönbözőbb igényeket elégíthetik ki. Forrásai lehetnek akár a legmesszebbre szárnyaló fantáziálásoknak is (pl.: börtön szerzetessége az elítéltek körében, akik olyan mély lelki életet értek el és élnek meg, és hivatást éreznek, önként vállalják, hogy saját életpéldájukkal mécsesként világítanak társaik között.)

Bibliakörök, imakörök, rózsafüzérkörök, de kulturális téren is: énekkar, zenekar, egyházművészeti kör, irodalmi színpad, vagy rádió-újság szerkesztőség, stb. tehetnék valóban színessé Egyházunk jelenlétét a börtönökben és egészíthetnék ki a lelkipásztori tevékenységet.

11.) Javaslatok:

- A börtönpasztoráció igen sajátos és kemény tevékenység. Speciális ismereteket is igényel. Ezért szükségesnek látszik, hogy legalább évente e tevékenységet végzők *lelki gyakorlaton* és a kíváncsoknak megfelelően *szakmai továbbképzésen* vegyenek részt.

- Kíváncsok, hogy a börtönpasztorációs feladatokkal a főpásztorok olyan személyeket bízzanak meg, akik jellemükben szilárdak, érettek, ítéletükben higgadtak, és mély, keresztyén lelkiséggel rendelkeznek. Mindezeket a követelményeket a jogaikra bízottak (az elítéltek) felől érkező negatív hatások, tudat alatti befolyásolások, pszichés affinitásuk teszi szükségsszerűvé.

• Szükséges lenne ismerni a külföldi tapasztalatokat is, ezért a szakirodalom beszerzése, valamint a munkát végzők személyes külföldi tapasztalatcseréje kívánatos volna.

• A büntetésvégrehajtás tevékenységét várhatóan újrafogalmazó, előkészítő munkában Egyházunk vegyen részt, hogy kellő súllyal és hozzáértéssel képviselhesse érdekeit.

• A börtönpasztoráció speciális területe az elítéltek szabadulására való felkészítése és ennek előkészítése, kapcsolása a szabadulás utáni: plébániaközösségi, vagy kisközösségi fogadásra. Ennek lehetőségét vizsgálni szintén kívánatos lenne.

• Ugyanis kívánatos lenne a börtönt megelőző időszakban lévő fogvatartottakkal (előzetesen letartóztatottakkal) való lelkipásztori gondoskodás is. Ezzel sok, később már jóvátehetetlen cselekedetet lehetne megelőzni.

• Ismerte országunk paphiányos helyzetét, e tanulmányban is vázolt lehetőségeket kihasználni, a feladatokat maradéktalanul ellátni csak akkor lesz lehetséges, ha a lelkipásztorok a börtönszemélyzettől segítséget kapnak.

Kívánatos volna, ha a büntetésvégrehajtás biztosítana lelkipásztori segítséggel megbízottakat. Elképzelhető, hogy az arra alkalmas és késztetést érzőket a bv. testület tagjai közül a Hittudományi Főiskolák levelező tagozatára beiskolázva, majd világi lelkipásztorként (esetleg, sőt! állandó diakónusként) teljesítsenek szolgálatot. A büntetésvégrehajtás állományában szolgálatot teljesítő világi lelkipásztorok úgy az elítéltek, mint a személyi állomány körében, várhatóan, nagy húzóerővel bírnának és példaképül is szolgálhatnának.

PETRUS CEELEN

RÁCSOK MÖGÖTT

A rabok
Isten komikusának neveznek.

Furcsának találják,
hogy a mennyről beszélnek
a pokolban.

Mosolyognak,
mikor megbocsájtást prédikálok
a megtorlás házában.

Nevetségesnek tartják
a verekedéskor
a másik arcot is odatartani.

Néhányan nevetnek az istentiszteleten
az Örömhíren:
Boldogok a szegények!

Tudod,
sokan jóakaratóiak velem.
Ők csak mosolyognak szelíden...

HÍREK

Mécses Máriaremetén

Pünkösdhétfőn az Esztergomi-Budapesti Főegyházmegye Máriaremetén megrendezte a karizmák ünnepét, amelyen mi képviselhettük a Mécses Lelkiségi Mozgalmat. Az érdeklődőket tájékoztattuk a szervezetről és ennek szelleméről, amit sokan nagy érdeklődéssel fogadtak. Röviden írásos tájékoztatót kaptak, melyben a fő céljainkról és a lehetséges megoldási módokról olvashattak. A találkozó rendkívül érdekes volt, számos programot hallgattunk végig a távolból: bábszínház, énekkarok stb. Jó és lelkesítő volt látni a katolikus kezdeményezések sokszínűségét és széles tevékenységi körét, melyben talán mi is érdekes színfoltot jelentettünk. A kérdésekre válaszolva hangsúlyoztuk a levelezésen és a személyes találkozásokon kívül az ima erejének fontosságát is. Reméljük, sokakhoz közelebb vittük a Mécses jellegzetes cselekvő szellemiségét.

R.GY. - B.G. (piarista diákok)

Kitüntetetteink

A MÉCSSES Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság elnöksége 1995. évben példamutató, szolgálatkész, önzetlen, önkéntes tevékenységeikért hét személyt részesített kitüntetésben. Az Emberségért kitüntetés ezüst és bronz fokozatát (Lapis András alkotása) a közgyűlés díszvendége a Szegedi Fegyház és Börtönben Gyulay Endre püspök úr, a Magyar Katolikus Püspöki Kar alelnöke adta át.

Ezüstfokozatot kapott:

- Kemenes Gábor rk. lelkipásztor, Budapest, Szent Teréz plébánia

Bronzfokozatot kaptak:

- Énekes Mihályné tanár, hitoktató
- Kreovics László plébános, Szeged
- Lauber Imre bv. őrnagy, Sátoraljaújhegy
- Levelekné Zsomboly Ágnes levelező, Budapest
- Lugosiné Romics Irén bv. zászlós, Szekszárd
- Ördög Istvánné önkéntes segítő, Mórahalom

Köszönjük, és kövessük az alázatos, önzetlen példájukat!

A Mécses Szeretetszolgálat közgyűlése

Szeptember 1-én és 2-án megtartotta továbbképzését és Közgyűlését a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság. Mindkét esemény – a résztvevők tanúsága szerint az eddigi összejövetelek között a legmagasabb színvonalú és a legmélyebb közösségkövácsoló volt. A hozzászólások aktivitása és konstruktív jellege példamutató volt. A határozatokat (melyeket e lap hasábjain majd külön ismertetünk) és a beszámolókat, a munkatervet a Közgyűlés minden esetben egyhangúan fogadta el. Sajnálatos, hogy Romániából csak egy erdélyi református lelkipásztor jelent meg. Levélben, telefonon, faxon 11 erdélyi börtönökben is tevékenykedő tagtársunk jelezte, hogy akadályoztatásuk miatt – amit rajtuk kívüli okok idéztek elő – az idén nem jöhettek az összejövetelekre.

ERDÉLYI BÖRTÖNLELKÉSZEK BESZÁMOLÓIBÓL

Fogoly voltam és eljöttetek hozzám
(Mt 25:36c)

Az erdélyi börtönlelkigondozók harmadik konzultációjának kedves meghívóját szeretettel vettem kezembe, ugyanis négy éven át végeztem a missziói munkát a szatmárnémeti börtönben, de eddig csak egy konferenciára kaptam meghívót. Jó lenne, ha a jövőben egy ilyen konzultációra minden börtön-lelkigondozót meghívnának. Ez nem ünneprontás akart lenni, hanem szeretetteljes kérés.

1990-ben kezdtem el a missziói szolgálatot a szatmárnémeti börtönben Dr. Báthory Zoltán ügyész úr segítségével, közbenjárásával. Majd következett egy év kimaradás, az okát nem érdemes részletezni, de hála Istennek, legyőztem magamban az akadályokat, és ismét beálltam a szolgálatba, amit Isten iránti hálával mondom – szeretettel végzek. Nagy öröm számomra, hogy 1995. február 1-től minden szombaton szól Isten élő és ható Igéje, ugyanis Márton Attila lelkészársam személyében szolgátraa találtam.

Minden szombaton tehát istentiszteletet tartunk, ünnepnapokon kettőt-hármat is. Az eltelt négy év alatt Isten nagyon sok alkalmat adott, amikor is közelebbről megismerhettem az ott élők életét.

Minden szolgálat istentisztelettel kezdődik, ami számomra a legkönnyebb, ugyanis ilyenkor a Szentlélek segítségével én beszélek, ők hallgatnak. A szolgálat nehezebb fele csak az istentisztelet után következik: maga a lelkigondozói beszélgetés.

Ilyenkor nyílik meg az elítélt szíve és lelke, másnak nem meri elmondani titkát, bánatát, kérését. Vannak, akik panaszkodnak, vannak, akik örömeikről számolnak be vagy éppenséggel tanúbizonyságot tesznek Jézus Krisztusról. Nemrég tett bizonyosságot V. J. elítélt, hogy mióta Isten kezébe tette le bűnös életét, azóta erőt, reménységet, türelmet kapott Istentől. Számára a sötét cella már nem sötétséget, hanem világosságot jelent.

Fontosnak tartom a családlátogatást – úgy érzem összekötő kapocsnak kell lenni az elítélt és otthonmaradt szerettei között. Akik kéri, meglátogatom családjukat, számomra nehéz szolgálat ez is, de Isten erőt ad és megsegít. A vigasztalás, a bátorítás mellé, ha tehetem, ajándékot viszek, főleg ruhaneműt.

Hadd említsem meg, hogy egy ifjút megkonfirmáltattam a népes börtöni gyülekezet előtt.

Karácsonykor az egri IKE-vel ünnepélyt tartunk, az ünnepséget pedig szeretet-vendégség zárja, amikor a gyülekezetből összegyűjtött téstáival vendégljük meg az elítélteket.

Beszámolómat folytathatnám, de szeretném megjegyezni, hogy a mi munkánknak akkor lenne igazi eredménye, ha szabadás után is folytatódna az elkezdett munka. Szükség lenne egy épületre, ahova a hajléktalan szabadultak fejüket lehajthatnák, amíg munkát, lakást nem kapnának.

Végezetül nem hagyhatom szó nélkül, hogy a börtön parancsnoka, *Tartan Vasile* a legmesszebbmenőbb segítséget nyújtja munkánkhoz.

Kovács Sándor
lelkipásztor,
Szatmárnémeti–Egri

Jézus: „Tudod a te dolgaidat, hogy az a neved, hogy élsz, és halott vagy. Vigyázz, és erősítsd meg a többieket, akik haló félben vannak. (Jel. 3,1-2.)

„...azért mindenek előtt, tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések, hálaadások minden emberekért; Ez jó és kedves dolog a mi megtartó Istenünk előtt, Aki azt akarja, hogy minden ember idvezüljön (a börtönökbe bezárt rabok is) és az igazság ismeretére eljusson.” (I. Tim. 2,1-4.)

Az „Erdélyi Börtönlelkigondozók Harmadik Konzultációja” alkalmára elkészített rövid „Beszámoló” a Marosvásárhely város börtönében, a református egyház lelkipásztorai által végzett Igehirdetési szolgálatról, 1990-től napjainkig.

Az 1989 decemberében történt forradalom után börtöneinkben a rabok átnevelése abból a célból, hogy kiszabadulásuk után a társadalomnak hasznos tagjai legyenek, lehetővé tette azt, hogy a bezárt rabok Isten Igéjének gondolkodást megváltoztató hatásának is ki legyenek téve.

Ez a „Nyitás” lehetővé tette különböző Egyházak Isten Igéje szerinti szolgálatát a börtönökben, a legfelsőbb Törvényes Fórumok engedélye alapján.

Marosvásárhelyen a református egyház részéről Busby Dezső és Szőke László lelkipásztorok kezdeményezésére 1990 június havában kapcsolat jött létre a helyi börtön vezetésével, abból a célból, hogy a börtön vezetésével karöltve a letartóztatott református rabok számára rendszeres igehirdetés legyen.

A börtön igazgatósága kérésünket felkarolta, támogatta, s így a református rabok számára lehetővé vált, hogy a rendszeres igehirdetés által lelkigondozásban részesüljenek.

Előre kidolgozott – fél éves – program szerint minden szerdán van igehirdetés. 1995. január 1-től az Igehirdetési tervezet programjának elkészítése, a börtön igazgatósága általi láttamozása nem kötelező.

A szerdai alkalmak keretén belül, kereszteselési szolgálatok is voltak, valamint konfirmációra való előkészítés és konfirmáció. Évente hat alkalommal Úrvacsorát is kiszolgáltattunk bűnbánó rabjaink számára. Ezen alkalmak mindig egy-egy jelenlevő felügyelő tiszt jelenlétében valósultak meg. Legtöbbször Ők is igényelték az Úr Vacsorájával való élést. A szolgálatokat felváltva Bustya Dezső és Szőke László végezték. 1994 elején bekapcsolódott a szolgálatvégzők sorába Szilágyi Imre és Szővérli István lelkipásztor. Van jóváhagyásuk belépni a börtön területére. A szerdai alkalmak keretén belül van lehetőség énektanulásra is. Egyházi kánonokat s Hallelujah énekeket is tanultunk. 1992 augusztusában ünnepélyt is tartottunk, melyen Sárpataki János eseperes Úr is részt vett. Ekkor Urunk Jézus szenvedéstörténetét szavalókórus formájában adták elő református rabjaink. Az ünnepélyt versek és énekszámok gazdagították. A Rádiótól jelen volt egy riporter is.

Egyéb alkalmak: Egyházunk ajándékozhatott a börtön könyvtára számára evangéliumi irodalmat, úgy magyar, mint román nyelvűt. A rabok közti szétosztás és olvasás céljából 1992 karácsonya előtt ajándékozott 500 román és 500 magyar nyelvű Újtestamentumot. Dávid Lajos eseperes a börtöni igehirdetési szolgálatok érdekében ajándékozott 40 db egyházi énekeskönyvet. Református rabjaink részére több alkalommal osztottunk pulóverekeket, meleg alsóneműt, ingeket, ezekből részesítettünk kisebb létszámban más felekezethez tartozókat is. A börtön

rabjai tisztálkodása érdekében a börtönnek adtunk 80 kg mosósódot és egyéb tisztítószeret. A börtön ágyai számára ajándékoztunk lepedőket, párnahajokat. Ezenkívül egyházunk pénzügyileg támogatta, magára vállalta 30 rab szakmai kiképzésének terhét (cipész, szabó, könyvkötő, borbély szakmai tanfolyamok elvégzését anyagilag-pénzügyileg lehetővé tette. (Nemcsak reformátusok, hanem más felekezetűek is részesültek e támogatásunkban. Ebben az akcióban részt vettek az adventista, a baptista és pünkösdistá neo-protestáns felekezetek is. A ruhaneműkön kívül református foglyainknak osztottunk fogkefét, fogkrémet és szappant, törülközőket. Az ajándékba adott Bibliákat más felekezetek tagjai (pl. az ortodox felekezet) is áldásosan használja.

1994 őszétől bizonyos változások álltak be. A börtönben történő vallásos tevékenységek irányítását egy arra kinevezett, fizetést élvező, ortodox pap vette át. A börtön udvarán létesült egy ortodox kápolna, istentiszteleti helyiség. Ennek használatát kisebb szóharcok árán tudtuk birtokba venni. Úi. azelőtt egy börtön épületén belül iskolateremben tartottuk a szolgálatokat, melynek befogadóképessége max. 40 személy volt. Az új rend szerint szerdán délben 1 órától 3-ig tarthatjuk a szolgálatokat, ez abból a szempontból hátrányos, hogy a du. 5 óráig dolgozó református rabokat az Ige meghallgatása céljából nem tudjuk elérni. A kápolnába 4x6 méteres szőnyeget adtunk.

A református rabokkal négy szemközti lelkigondozói beszélgetésre nincs lehetőségünk. Ezzel szemben az ortodox pap kollega négy szemközti végezhet gyóntatást. Bár volt néhány igénybejelentés a református rabok részéről lelkigondozói beszélgetésre, de ez nem történhetett meg, mivel csak tiszt jelenlétében állhatunk szóba a rabokkal. Ez orvoslásra vár.

Eddig igyekeztünk úgy a tanításban, mint a diakóniai szolgálatokban Isten Igéje fegyelmezése alatt, hitvallásaink szerint, szolgálatainkat Isten dicsőségére végezni.

Amit eddig tettünk, ahhoz Istentől kaptuk az erőt, a bölcsességet, a szeretetet. Ezért egyedül és kizárólag csak az Övé a dicsőség.

A jövőben szeretetben kívánunk együtt munkálkodni a börtön vezetőségével és a beosztott Felügyelőkkel Istenünk dicsőségére és azért, hogy rabjaink az Úr Jézus Krisztus által adott szabad élet birtokában hagyják el a börtön épületét, s mint áldások épüljenek be a társadalom életébe, s legyenek hasznos tagjai nemcsak Egyházunknak, hanem mint állampolgárok is az állami törvényeket tiszteletben tartva csendes munkáseletet folytassanak, családjuk keretén belül.

Isten adjon továbbra is áldást munkánkra, s Szent Lelkével vezessen az Ő akarata betöltésének útján.

Szöke László
ref. lelkész,
Marosvásárhely

A MAMA...

Ez a szó mindent elárult Bánffy Anna órnagyról, a budapesti „Gyűjtő” gyógyító-nevelő csoport nevelő tisztjéről. Bizonyára vannak, akik neheztelének azért a távolról sem hivatalos megszólításért, viszont úgy érzem, ez a szó az, amit soha nem lehet visszautasítani, mert az ember legszebb érzéseinek a kifejezője, és aki kapja, az minden bizonnyal tett is azért, hogy a hivatalos rangja mellé ezt a megtisztelő beosztást kiérdemlje. Nem hivatalos szervek tüntették ki, hanem azok az emberek, akikért nemcsak munkaidejében, hanem azon túl is él. Egy nagyobb családdal találkoztam a munkahelyén: A „Mamával” és a „gyermekével” és egy olyan csodával, amelyet csak a szeretet tud létrehozni.

Legelső benyomásom az volt róla, hogy humorral közelíti meg a dolgokat, a problémákat, a másik embert és saját magát is. Mint mondta, ez az egyedüli módszer az, amivel el lehet viselni a nehézségeket, amely a „túlélésnek” is az alapja.

Márpedig a börtön nem éppen az élet napfényes oldalán élők találkozóhelye. Tragédiák, bűnök, félresiklott emberi sorsok vannak itt összezárva egy helyen, melyekkel szeretet nélkül együttélni lehetetlen.

Ennyi az emberségről. A munkájáról kérdezve elmondja, hogy tizenegy éve dolgozik ebben a beosztásban. Természetesen mielőtt a bu-vel találkozott, az ő álma sem volt, hogy valaha rácsok mögött fog dolgozni. Mint általában a legtöbb bu. dolgozó, ő is belecsöppent ebbe az életformába. A kezdeti nehézségek, mint mindenkinek, számára is nagy kihívásokat jelentettek. Az évek során azonban a munkája hivatássá változott. Elmondása szerint már képtelen volna máshol dolgozni.

Úgy tűnt, nem unatkozik. Az elítéltek mindennapi gondjain kívül, amelyek természetesen mindennapi munkát is jelentenek, felfigyeltem egy terápiás módszerre, melyet mindenképpen meg kell említenem.

A zeneterápia klasszikus módszerét számomra új elgondolással alkalmazza. Klasszikus zeneszerzők művein keresztül próbálják meg az elítéltek önmaguk és mások gondjait, feszültségeit megismerni és ezekre megoldást találni. Természetesen ő maga is aktív szereplőként vesz részt ezeken az együttléteken, ő sem titkolja el gondolatait, érzéseit. Mozart, Bach, Beethoven hangjai csendülnek fel a rácsok mögött, mely egy „kívülálló” számára minden bizonnyal meglepő lehet.

Mindezek mellett ezeket a zenéket később felhasználják ünnepi alkalmakra is: Karácsony, Húsvét, Halottak napi gyertyagyújtás és emlékezés: saját

tos út önmaguk megismerése és a belső béke felé.

Az órnagynő beszélt még az egyházakkal való kapcsolatokról is. Véleménye szerint a „Gyűjtőben” kiegyensúlyozott a viszony az egyházakkal. Különböző felekezetek járnak be az elítéltekhez, mára már kialakult, megszokott rend szerint.

Szerdánként missziós foglalkozások vannak, illetve minden szombaton római katolikus szentmisét tartanak Mikló Sándor és Kemenes Gábor katolikus papok vezetésével.

Ezenkívül természetesen részt vesznek mindazok az egyházi rendezvények, melyek az intézetet is érintik.

Nehezményezte azonban, hogy a MÉCSES című lap ritkán, vagy egyáltalán nem jut el hozzájuk, melynek az okát ő maga sem tudja. (Bár hivatalosan a terjesztés megszervezett, de úgy látszik, nem megoldott. Szerk.)

Látogatásom az órnagynőnél ezzel a beszélgetéssel nem fejeződött be, mert a „gyermekével” ezután találkoztam. És ez a találkozás volt az, amely valóban képet adott számomra a munkája eredményéről, de erről igazán írni nem lehet. Mindenesetre hazafelé nem tudtam megszabadulni József Attila versének egy sorától: „Már egy hete csak a mamára gondolok, mindig, meg-meg-állva...”

(Pintér)

Egy szociálpszichológus írásaiból

A börtön szegénybéljei

Aki először kerül börtönbe számtalan megbélyegző körülményt kell elszenvednie. Hagyni, hogy nyitányként lámpással kutassanak tetű után a szőrzetében, aztán reggel sorbaállni a zárkában az egyetlen vécé előtt, nem tudni rendesen tisztálkodni, mert az ember zárhatatlan pléhszekerénykéjéből éjszaka ellopott tisztálkodó szerére a „menő” fenyegetően azt mondja, hogy az az övé; eltűnni, ahogy utcalánynak kijáró stílusban mustralgatják az ember szíve szerelmét, vagy ahogy harsányan szórakoznak a levelein; hogy ráadásul bármikor beküldhetik takarítani a klotyóba, amit előbb direkt az ő számára összerondítottak. Mindemellé az örökös vitatkozástól, zajtól, idegességtől egy perc nyugtot se találni, nem tudni, hogy ezt meddig kell kibírni és hogy mi jön még, tudni hogy a munkahelyre már nem lehet visszamenni, hogy tán lakni se lesz hol, tán élni se lesz miből, ha egyáltalán ki lehet egyszer menni. Külön blamázs, ha ráadásul a saját apja nevelő célzatú feljelentése miatt kell kiállni a totális személyiségrombolás szegénybéljegek sorát hátrahagyó támadásait egy nagybbrá sikerült kamaszcsíny miatt. A „Bebukottak” című film óta közhely, hogy a mi sok-fős-zárkás, főzsvány-zárkafelelősös börtöneinkben gyakran csak a betegszoba vagy a kórház az egyetlen alternatíva a kényszerítő választással szemben: „Csicskám leszel vagy köcsögöm?” Az öngyilkossági kísérletek az esetek többségében a kinti világban sem valódi halálvágyat jeleznek, a börtönben ezek méginkább csak „segélykiáltások”. Az alkalmazottak azonban a nekik okozott „túlmunka” miatt nemigen éreznek különösebb indítást, hogy megértsék ezt a segélykérést, és (ha sajátkezőleg nem is „nevelik le” atyailag az ilyen „hülyeségekről”) bekötözve gyakran ugyanoda kerül vissza, ahonnan menekülni akart. De ha a falcig nem is megy el a kétségbeeséssel, akkor is megmozdul körülötte az egész világ, meginog minden korábbi emberi kapcsolata, megkérdőjeleződik az egész eddigi egzisztenciája, hiszen a börtönviseltség szegénybéljege akkor is rajta marad, ha büntetés nélkül szabadul az előzetesből! Gyanú és bizalmatlanság fogadja majd odakint, folyton hátrányokat szenved a „tisztességes” és „feddhetetlen” többiekkel szemben, automatikusan hátra sorolják minden „tisztességes” rangsorban, és még esetleg kiváló szakmai tudása dacára is kizáródik minden „tisztességes” versenyből.

Az még jó is, aki képes rezignáltan elszenvedni, hogy a világ szétporlad körülötte. Aki viszont megkísérli a megbélyegzése elleni küzdelmet, attól ezt a „tisztességeket” a legális játékszabályok megsértésének tekintik, hisz hátra sorolásának vitatásával az ő előjogait veszélyezteti vele szemben. Az ilyen ember akadékoskodásával kihívja a játékontóval szembeni „jogos bosszút”, felidézi a veszélyét, hogy ők is szabálytalan eszközöket vetnek be, hogy továbbra is ebben a számukra kényelmes állapotban tartsák. A bezártságból eredő számtalan terhes körülmény mellett ezzel a jövőben fenyegető helyzettel is szembesülni kényszerül egy először bezárt ember, és ebben a bizvást veszélyeztetettnek nevezhető helyzetében nincs lehetősége még egy nyílt, emberi beszélgetésre. A zárkátársaival nem tanácsos ilyesmibe kezdeni, egrészt mert

a tévesen hitelezett bizalomnak keserves következményei lehetnek, másrészt mert mindkét fél szavainak hitelét drasztikusan rontja a helyzetük: csak az biztos, hogy mindketten kudarcot vallottak valamiben, hogy mindketten jól elrontották a saját ügyüket. Nem valószínű, hogy ki tudná segíteni a másikat abból a kátyúból, amiben maguk is belekerültek.

Haladottabb európai államok sem tudják ugyan megvédeni a fogva tartottat a börtön minden káros hatásától, de nem írják le, nem taszítják illegalitásba. A börtönben az állam és az egyedi állampolgár áll egymással szemben. Elfogadhatatlan és bűnös dolog, ha az államilag elrendelt hátrányokozást mindenféle alantas, privát érdekek kontrollálatlan módon és mértékben teljesíthetik be/ki. Ettől igyekeznek megmenteni, aki menthető, és aki erre igényt tart, a segítségnyújtást pedig nem kötik megalázó vagy teljesíthetetlen feltételekhez! Nem kényszerítik a fogva tartottat a „pszichés zavar” vagy a „vallási szükséglet” oldalvizeire, hogy a pszichológustól vagy a börtönmissziótól kaphasson néhány emberi szót. Európa a stabil idegrendszerűeknek és az ateistáknak is segít, ha egy valamegyes szakértelemmel, humán jártassággal bíró kívülálló segítségére lenne szüksége, hogy fel tudja dolgozni a börtön számára eddig ismeretlen veszélyeket hordozó állapotát.

A szociális ügyek intézésére alkalmazott szakemberek mellett önkéntes civil segítők is résztvesznek ebben a munkában, hisz sokan rendelkeznek elég humán ismerettel ahhoz, hogy a börtön-viseltség szegénybéljege ne keltse bennük se félelmet, se megbotránkozást, hanem tárgyyszerűen és józanul tudjanak szembenézni vele, ahogy kell is annak, aki börtönbe kerülteknek akar segíteni emberi méltóságuk megőrzésében vagy megtalálásában.

A halálbüntetésről

Nagy szomorúsággal olvastam a BÜ 10. számában „egy bírót” magánvéleményét a halálbüntetés mellett. Szerintem méltatlanul kevés bölcsességre vall, hogy egy bírót megkérdőjelezi a bűnözés másutt hivatásként foglalkozók „szakembervoltát” elvágyva ezzel az érdemi eszmecsere útját is, amikor véleményéhez nem adja a nevét. Pedig lenne min vitázni, hiszen „érvei” csupán hangzatos és egymásnak (is) ellentmondó közhelyek, amiket csak szakmai csőlítésre valló elfogultsága terel egy csokorba. Csak egy bírót gondolhatja, hogy jogos döntése egyúttal igazságos is és képes orvosolni a sérelmeket! Két dologért mégis elismerés illeti: véleményét nem általánosítja az összes bíróra és egyértelművé teszi, hogy hiábavaló is lenne a vita, a legkisebb hajlandósága sincs véleményén változtatni.

Én sem hiszem, hogy a halálbüntetésre vonatkozó véleményemet megváltoztathatom. Talán bölcsészdiplomám is az oka, hogy kategorikusan ellene vagyok, mégsem csak lelkiözös érveket hozok véleményem alátámasztására.

Még abban az esetben sem tartanám üdvöztetőnek a halálbüntetést, ha az igazságszolgáltatás tévedése kizárható lenne. Hangzatos közhely, de súlyos tévedés, hogy

legalább kivételes esetekben, életért élettel kell fizetni. Egyenesen profán végiggondolni, hogyan nézne ez ki a gyakorlatban! Ha egy tízszeres gyilkost halálra ítélnék, akkor az áldozatai élete csak egy-egy tizednyi életet ért? Innen már csak egy lépés a fordítottja, hogy valakinek valami sérülése kerüljön okozója életébe! Nem, nem mehetünk vissza az igazságszolgáltatás őskorába! Abban is tévednek a halálbüntetés-pártiak, hogy bárkit bármitől elrettentene, ha legsúlyosabb büntetésként ott lebegne a halálbüntetés a feje fölött. Közhely, hogy a gondolkodva öló bérnyilkos mindössze többet kér, ha nagyobb a rizikója, a hirtelen felindulásból vagy a pszichopátia miatt gyilkoló pedig nem mérlegeli tettei következményeit akár van halálbüntetés, akár nincs.

A halálbüntetés egyáltalán nem nevel senkit emberségre, törvényszíntetle, meg semmi más emberire. Nemcsak azt nem, akin végrehajtják! A potenciális elkövetőket sem! Ha ugyanis maga az állam is azt vallja, hogy lehet olyan eset, amikor valaki jogosan fosztható meg az életétől, akkor ugyanazt vallja, amit a gyilkos vall, amikor megfosztja életétől az áldozatát, akiről valami miatt azt gondolja, hogy „jogosan” teszi ezt vele.

Amerikában vajon megszűnt az emberölés attól, hogy gyakori a halálbüntetés? Sokszorosan tévednek, akik az emberi élet értékének védelmében tartják szükségesnek legsúlyosabb büntetésként a halált. Tévednek a büntetés súlyának megítélésében, hiszen a hosszú, végeláthatatlan börtön súlyosabb büntetés a sokkal rövidebb idő alatt lezajló halálbüntetésnél! A elítéltek ki sem kell józanodnia gyilkos indulatából, bűnhődés helyett megdicsőülve, emelt fővel mehet a vesztőhelyre! Éppen az ítélet igazolja tettének jogosságát: ő is kioltotta annak idején a hatalmába került életet, most az állami erőszakkal szemben „ő a hunyó”, így a saját értékrendje szerint egyenesen természetes, hogy vele is ez történik. Éppen a szabadságvesztés az, amely felértékeli az emberéletet. Rádöbbsenhetjük a tettet arra, milyen súlyos és végzetes dolgot tett, így az ő életének a megkímélése csak még súlyosabb bűnné teszi áldozata életének elvételét.

A legnyomósabb érvem azonban az, hogy nem hiszek az igazságszolgáltatás tévedhetetlenségében. Egy téves halálos ítélet orvosolhatatlan, az elítélt nem rehabilitálható, épp ezért örökre el is veszhet a lehetősége az igazság kiderülésének, épp a visszafordíthatatlanság miatt még az igazságszolgáltatás is ellenérdekel.

Mindig felháborít egy amerikai börtönigazgató nyegle mondata: „minél kétesebb az ítélet, annál gyorsabban kell végrehajtani.”

A halálbüntetés ügyében egyáltalán nem tudom elfogadni azt a szemléletet, hogy inkább bűnhődjön tíz ártatlan, mint hogy egy bűnös megmeneküljön, hiszen ha nem derülhet ki már soha, hogy tíz ártatlan bűnhődött, épp akkor menekül meg tíz bűnös. Tévedéseket elkerülni pedig leginkább azzal lehet, ha nem adunk rá lehetőséget. Ha megengedjük az élet büntetlen elvételét, mindig lesznek, akik ezzel a radikális eszközzel vissza tudnak élni.

Humánusnak kell-e lennie a bévének?

A jövőt meghatározó új törvényi szabályozásra várva, egyre gyakrabban és egyre élesebben vetődnek fel kérdések, hangzanak el néha egészen megdöbbentő vélekedé-

sek, homlokegyenest ellentmondó állásfoglalások a bévé jelenéről, múltjáról.

Nem csoda. A börtön intézményében feloldhatatlan ellentmondás rejlik.

Benne találjuk a tetten ért bűnt, ami testet öltve, megmarkolhatóan áll előttünk, és gyűlölni lehet azért a kiszolgáltatottságért, amit nap mint nap átélünk a fenyegetésében. Sose tudhatjuk, mikor lopnak meg, mikor rabolnak ki bennünket, vagy mikor aláznak, mikor vernek meg útban hazafelé valami banda tagjai, egy tomboló, részeg éjszaka delikát fogása gyanánt. Naponta együtt kell élnünk ezzel a szorongással. Nem lehet a tavaszi csendbe és a rügyfakadás illatába belefeledkezni egy parkban, mert lopva azt kell figyelni, hogy a szembe jövő másik nem kést rejtget-e a nem látható kezében? Nem lehet elálmódozni a buszon, mert markolni kell a félténivalót, nem merünk a gyengébb védelmére kelní egy verekedésnél, nehogy csak egy színjáték statisztái legyünk, ami alatt a körülállók megkopsztyják szorgos kezek. A láthatatlan és megfoghatatlanul fenyegető bűn ölt testet és arcot itt a börtönben, arra csábítva minket, hogy azt higgyük, most aztán megvan, és bosszút állhatunk rajta. De ez csak csalóka látszat. A nekünk kiszolgáltatott bűnösön minden eddigi sérelmünkért kényre-kedvre bosszút állni éppúgy bűn, mint az övé, amit gyanútlanágában és jóhiszeműségében öneki kiszolgáltatott áldozata ellen követett el. Nincs igazuk azoknak, akik sötétzárkában, kényéren és vízen tartanak a foglyokat, akik a fejüket, életüket követelik, de akár még akik csak a tévénezést tiltanak is meg nekik a háromszintes vaságyakon.

A börtönben rejő feloldhatatlan ellentmondás másik fele az, hogy ugyanöbennük ölt testet a bűnhődés is, és ezzel az a reményünk, hogy mégiscsak érdemes jónak lennünk, mert a bűnök előbb utóbb úgyis elnyerik büntetésüket, hogy a világban mégiscsak rend van valamennyire. A bűnös a tettéért a bíróságtól megkapja az ítéletét, azt bűnhődésül letölti: összenyomorodva lakik sokadmagával, olyan társakhoz kell alkalmazkodnia, akiket kint messze elkerült volna, diplomás létére hordja a trágyát a sertéstelepen, havonta egyszer láthatja a szeretteit, nincs egy zuga, ahol zavartalanul elgondolkodhat, nincs egy zárható szekrénye, sose lehet biztos semmiben, sose tudhatja biztonságban semmijét. Egy szóval: megbűnhődik, és ha letölti az ítéletét, megszabadulva a bűnétől, akár új életet is kezdhethet.

A tiszta lap, az újkezdés lehetősége az egész börtönbüntetés értelme. A letöltött büntetés után lehetőséget kell adni az újkezdésre. Lehet, hogy erre a tisztességes lehetőségre sokan nem is tartanak igényt, de annak se tudjuk felkínálni, aki tán nem került volna börtönbe se, ha valaki segítette volna élni. Az igazat megmondva ez nem is a bévé feladata kell, hogy legyen. A bévé ebben csak tippet adhat a szabadulónak, közvetíthet közte és a neki valónak ítélt segítők között.

Lassan ugyan mozdul már valami, vannak lakóközösségek, önszolgáltató csoportok, nívósabb átmeneti lakóhelyek, de ez még mind nagyon kezdetleges, és esetleges, erre nem lehet a börtönben a szociális munkát alapozni. Amíg pedig az újkezdés lehetőségét nem tudjuk odakinálni, addig ne kívánja tőlünk senki, hogy még a tévét is elvegyük a fogvatartottak elől!

Dr. Végh József

Továbbképzés 1995.

A Mécses lelkiség

Ismerjük föl egyszer közösen: a szegények, az elnyomottak és megalázottak, a hontalanok és börtönben lévők, a társadalom peremére szorultak ügye nem a mi ügyünk, nem is a Börtönpasztorációs Társaság vagy az Evangéliumi Börtönmissziós Társaság ügye, hanem Jézus Krisztusé. Ő lett értük (és mindannyiunkért) emberré, Ő áldozta értük életét és halálát, Ő szerette őket annyira, hogy halálával és föltámadásával megváltotta őket (és mindannyiunkat). Ha teszünk értük valamit, lássuk be, legfeljebb kölcsönadtuk Jézusnak kezünket, szívünket, esetleg pénztárcánkat, de a szeretet és a tevékenység az Övé. Legegyértelműbb ez a tény akkor, ha a felelősség vagy az eredményesség oldaláról nézzük tevékenységünket. Bármit megtehetünk értük a börtönben, vagy a börtön falain kívül, hitet, belső boldogságot, vagy bűnbocsánatot egyáltalán, de még megélhetési biztonságot sem igen adhatunk. Szolgái lehetünk az ügynek, esetleg közreműködői, és az már az isteni szeretet tulajdonságából fakad, hogy eközben kapjuk meg mi is hivatásunkat, hitünket, belső boldogságunkat.

Jézus halála előtt úgy vigasztalta tanítványait: (Jn 16.7.) „Jobb nektek, ha én elmegyek, mert ha nem megyek el, a Vigasztaló nem jön el hozzátok. De ha elmegyek, majd elküldöm hozzátok.” Azóta minden alkalommal Ő indít minket a jézusi útra, Ő képviseli bennünk és közösségeinkben (mint az Egyházban is) az Isten jelenlétét, sőt, André Louf szavaival: "Bennünk a Lélek imádkozik", a mi részünk ebben ugyanannyi, mint a szeretet-tevékenységben: kölcsönadjuk szívünket, agyunkat, akaratunkat és nyelvünket az Isten Szent Lelkének, hogy bennünk dicsőítse, imádjá, magasztalja az Istent.

Valami ilyesminek látom a Mécses Lelkiségi Mozgalom születését is. Majzik Matyi barátom bábkodott a bölcső körül, kölcsön adta szívét, bátorságát, elkötelezettségét, de szülni ő illet nem tud, ilyent csak a Szent Lélek indíthat útjára.

Jézus életéből vett példák sokasága mutatja, Jézus éjszakákat imádkozott át egyedül, és pont a magány miatt, erről még legbelsőbb tanítványai sem ismertek részleteket. Ezt kellett tennie ahhoz, hogy nappal, már mindenki előtt, élhesse a tevékeny szeretetet. Gyökössy Bandi bácsi ezt úgy fogalmazta meg, hogy Jézus a tökéletes harmóniája az introvertált, a befelé, a Lélek felé forduló imaéletnek és az extrovertált, a kifelé forduló szeretetszolgálatoknak. Mi még csak keressük ezt az egyensúlyt, életünk egyes szakaszaiban, hol az egyik, hol a másik dominál.

Egy másik példa az ima és a szolgálat egységére Teréz anya és Marie Decker kapcsolata. A szeretetet tevékenységben és szolgálatban megélő Teréz anya (és később minden rendtársa) mögött szinte

végigimádkozza életét egy tolókcóban élő belga asszony, és Teréz anya lelki támaszának, egy helyen édesanyjának nevezi őt. Ez persze nem helyettesíti, csak kiegészíti a Szeretetet nővéreinek sok-sok imáját.

E példák igazolják, hogy rendszeres ima nélkül, a mi esetünkben rendszeres közösségi ima nélkül nem lehet jézusi szeretet-szolgálatot végezni. Megértjük tehát, Jézus ügyét nem szolgálhattuk volna tovább, ha a Szent Lélek nem indít el az ima, közösségi ima útjára is. De elindított, csak azért, hogy Jézus ügyét, azaz a szegények ügyét szolgálhassuk.

A Mécses lelkiségi mozgalom legfőbb célja tehát a közösségben történő, rendszeres ima az élet keresztútját szenvedőkért. Ezért nem is található jobb keret erre a közösségi imára, mint az ártatlanul, mindannyiunkért szenvedő Jézus keresztútjának végigimádkozása, a katolikus testvérek számára Egyházuk gyakorlata szerint a Keresztúti Ájtatosság. A Magyar Börtönpasztorációs Társaság elnöke, egyben e lelkiség elindítója kért tehát mindenkit, támogassák és ahol lehet terjesszék e közös imát.

Elindultam én is plébánosomhoz, a Farkasréti Mindenszentek Plébánián, vezessük be mi is ezt a gyakorlatot, hogy minden hónap utolsó péntekén elimádkozzuk a Keresztúti Ájtatosságot, sőt Plébániánk vállalja föl, hogy Budapesten központja, támogatója legyen ügyünknek. Bizonyos megfontolások után a válasz az volt, hogy plébánosunk támogatja az ügyet, engedélyezi is a keresztutat, de kéri, végezzem én, hiszen ő hittanórája miatt úgysem ér rá abban az időben. Ekkor már visszalépni nem lehetett, igent mondtam erre is. De ott feszült a probléma, a keresztútnál szebb ima nem lehet a szenvedőkért, de nem elég konkrét. Meg talán jó lenne, ha olyan imádságunk lenne, amit mindenhol, ezeken az utolsó pénteken az eget ostromolva együtt imádkoznánk országszerte. Nem tehettem mást, kölcsön adtam most a tollamat a Szent Lelkeknek, ha akar és jónak látja, hogy legyen ilyen ima, én hajlandó vagyok írni, amit diktál. Így született ez a keresztút, ami plébániánkon már majdnem hagyomány, és Majzik úr közzé is tette a Jobb Latorban, hogy aki szívesen használja ezt az ima-szöveget vagy egy részét, módjában legyen.

A Mécses Lelkiség bemutatkozott az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye közösségi napján is, Pünkösöd hétfőn. Néhány imádkozóval gyarapodott ugyan az utolsó pénteki keresztutunk és reményünk van arra is, hogy a Budapesti Piarista Gimnázium, egykori iskolám egyik IV. osztálya fölváljalja a Budapesti terjesztést.

A sátoraljaújhelyi „MÉCSES klub”

Közel két éve a MÉCSES Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság felhívásban kérte az elítélteket, hogy a helyi viszonyok és lehetőségek figyelembevételével szervezzenek ún. „klubköröket”, melyek elsősorban vallási jellegűek, de igény szerint más, az ember belső fejlődését célzó programokat is magában foglalhatnak.

Érkeztek már hírek ezeknek a kluboknak a megalakulásáról, melyek közül a sátoraljaújhelyi az első, mely bemutatkozik az olvasóknak.

Az iroda, ahol lezajlott a találkozó, lassan megtelt a székekkel, melyek első látásra azt az érzést keltették bennem, hogy ennek a közösségnek a hatása már a falakon kívül is érződik. Ez az átfutó gondolat a későbbiekben be is igazolódott, mert azok az emberek, akik ezután a székeken helyet foglaltak, a falakat nem szerszámokkal és a fizikai erejükkel bontják, hanem azzal a hitükkel és a másik emberhez való pozitív hozzáállással, amelyet ebben a közösségben tanulhattak és tapasztalhattak meg.

Elmondták, hogy a klub elég nehezen indult el, a második nekifutásra sikerült létrehozni a közösséget 20–25 fővel. Természetesen van lemorzsolódás és időnként körülményes összeegyeztetni a találkozásokat más intézményen belüli programokkal, de mégis létezik egy szilárd, állandó társaság.

Heti egy alkalommal találkozunk, és az a három óra, melyet együtt töltünk, valóban érdekes programokat tartalmaz: Igeolvasások, bibliamagyarázat és meghívott előadók által nem feltétlenül vallásos tárgyú előadások.

A bibliamagyarázatot Restás László adventista lelkész végzi, akiről nagy elismeréssel szóltak, mert mint megjegyezték: „...tud a mi nyelvünkön beszélni.” A Szentírás első lapjaitól kezdve átvesszük a Bibliai történeteket, melyek valóban érthető, egyszerű magyarázatok által képesek meglevenedni az ember saját életében.

Hajdú Miklós katolikus lelkész, aki már szinte „bennlakónak” számít, hiszen talán ő az egyike azoknak a papoknak, akik az utóbbi években a legrégebben végzik a börtönlélektani szolgálatot. A szentmiséken kívül ő vezeti és szervezi azokat a programokat, melyek talán mozgalmassabbak: egyházi ünnepek, betlehemezés vagy éppen karitatív jellegű munkák megszervezése.

Az elítéltek részéről elhangzott még egy név, akit ugyancsak nagy szeretettel említettek, Lauber Imre százados, aki, ha a körükben, a Mécses klubban van, akkor úgy mond a „rangját veszti”, mindössze Lauber úr lesz. Mert ebben a közösségben nem az alá és a fölé rendeltség a mértékadó, hanem az a tény, hogy mindannyian Isten teremtményei vagyunk, s előtte egyenlők.

A klubtagok készítettek maguknak igazolványokat is, melyeket az összejövetelükön a kabátzsebbe csíptetve viselnek. Ezt látva kérdeztem meg, hogy jelent-e valamit a börtön többi lakója előtt, ha valaki klubtag?

Nem lepott meg a válaszuk: „A többség kigúnyol és nem értik, hogy mi az a fontos és mi az a jó, amelyért mi itt összevünk. Természetesen ez nem jó nekünk, de mi ennek ellenére is rendszeresen találkozunk, mert

ezek az összejövetelek már fontosabbak lettek, mint az az ellenézés, melyet többektől tapasztalunk.”

Ezt a tényt aláhúzóan egyikük elmesélte azt a történetet, hogy levélben az édesanyjától egy Bibliát kért, hogy küldjön be neki. Mi tagadás, az édesanyja nem értette, hogy mi szükség a fiának a Szentírásra, hiszen azelőtt még sohanem látta a fia kezében.

Ugyanennek az elítéltnak a saját fián – aki ugyancsak levelez vele – is érződik a változás. A levelekből kitűnik, hogy a gyermek értékrendje is átalakulóban van éppen az apja hatására, aki pedig bentről próbál a gyermekére odafigyelni.

Mások is hasonló belső átalakulásról beszéltek, mindenkinek megvolt a saját története, az eredmény azonban mindegyikükönél hasonló: egy olyan belső változás, amellyel ha korábban mesélnek nekik, hát ők álltak volna a gúnyolódók sorába. Amit mindannyiuk a legfontosabbnak vélt, az az emberekhez való irányultság-változás. Jóval türelmesebbek és megértőbbek, mint korábban, és a bűn, a bűnelkövetés kérdése sem olyan egyértelmű számukra, mint azelőtt.

Ezen belső értékrend változás és a klub programjainak bővítésével kapcsolatban merült fel egy olyan igény, amelyet a börtön vezetőségének kell mérlegelnie és engedélyeznie, hogy szeretnének részt venni a börtön falain kívül egy-egy templom- vagy temetőlátogatáson is, mely utóbbinak a rendbetételén lehetőség szerint segítenének is, és esetleg más közösségekkel való találkozásokon. Mint mondták, nem elsősorban a kintlét az, ami motiválja őket – természetesen ez sem elhanyagolható szempont –, hanem az, hogy szó szerint idézve: „A többi elítélt előtt szeretnénk bizonyítani, hogy mi itt jókat tanulunk és megbízhatók vagyunk. Lehetőséget szeretnénk kapni arra, bizonyíthassuk, hogy változtunk belülről, és felelősséget érzünk. Minden előny nélkül járunk ide s a klubtalálkozókra, és jól esne nekünk, ha ezt észrevennék.”

Saját kezdeményezésekről és tervekről is szóltak, mint például a legközelebbi karácsonyról, ahol az apák szeretnék megajándékozni gyerekeiket csomagokkal, ruhaneveléssel, melyek beszerzésében Hajdú Miklós katolikus lelkész segítene. Mert szerintük „nagyon lényeges, hogy lássa a család, hogy innen bentről is megpróbálnak gondoskodni róluk.”

Igen gyorsan elrepült az a közel két óra, amit együtt töltöttünk. Bizonyára maradt mindannyiunkban még „ki-beszélni való”, de közeledett az ebéd ideje, és még előttem is hosszú út állt.

Így búcsúzóul hadd örökítem meg beszélgetőtársaim nevét, akik egyben a sátoraljaújhelyi Mécses klub tagjai: Zsiga Csaba, Ocskai János, Balogh Attila, Pótor László, Szabó Zsolt, Horváth Csaba, Mocsár András (Lütyő) és Pente József.

(Pintér)

Az **agapé** Kft.

Ferences Nyomda és Könyvkiadó ajánlata

KATOLIKUS KINCSES KALENDÁRIUM 1996

A tartalomból:

- *Török József*: Isten angyalai
- *Karl Lehmann*: Mi is az örök élet?
- *Stjepan Lice*: Út a mennyországba
- *Karl Lehmann*: Életünk választása: a házasság
- A bölcsesség mozaikkockái
- *Wilhelm Ernst*: Az ember nemisége
- Korintus Szent Pál idejében
- Istenkeresők nyomában:
Flüei Miklós, a béke embere
Jean Vanier, a szegények barátja
- *Szent-Gály Kata*: Zakariás
- *Michael Graff*: Fohászok a számítógép előtt,
avagy Haky atya hete a számítógépekkel

NAPTÁRAK

Egylapos falinaptár Magyar szentek Ára: 18 Ft.	Falinaptár 13 reprodukcióval. Magyar szentek Ára: 150 Ft.	Gyermeknaptár órányalós képpel, minden hónapra kifesthető bibliai jelenettel. Ára: 110 Ft.	Karácsonyváros kalendárium (gyermekeknek) Ádventi kalendárium minden napra egy kis ablakkal Ára 110 Ft.
---	--	---	---

**A fenti kiadványok megrendelhetők és megvásárolhatók a kiadónál,
AGAPÉ Kft.**

6725 Szeged, Mátyás tér 16.

Tel./Fax: (62) 323-002

valamint a plébániahivatalokban, a katolikus könyvesboltokban

Teljes nyomdaipari szolgáltatást is vállalunk

- 1 Péter 3,19. „Így ment el a börtönben sínylódó lelkekhez, és hírt vitt nekik.”
- Lukács 15,2. „A farizeusok és az írástudók méltatlankodtak miatta: Ez bűnösökkel áll szóba, sőt eszik is velük – mondták.”
- János 8,7. „...Az vesse rá az első követ, aki bűntelen közületek!”
- Máté 5,44. „Én pedig ezt mondom nektek, szeressétek ellenségeiteket, és imádkozatok üldözőitekért...”
- Máté 5,46. „Ha csupán azokat szeretitek, akik szeretnek benneteket, mi lesz a jutalmatok? ...”
- Máté 7,1–5. „Ne ítélkezzetek, hogy fölöttetek se ítélkezzenek! Amilyen ítélettel ti ítéltek, olyannal fognak majd fölöttetek is ítélkezni. Amilyen mértékkel mérték, olyannal fognak majd nektek is visszamérni. Miért látod meg a szálkát embertársad szemében, amikor a magadéban a gerendát sem veszed észre? Hogy mondhatod embertársadnak, hogy hadd vegyem ki a szemedből a szálkát, amikor a magad szemében gerenda van?”
- Lukács 6,46. „Miért mondjátok nekem: Uram, Uram, ha nem teszitek meg amit mondok?”

Jelképeink és eredetük:

1. A töviság – Krisztus: a szenvedő, a bűnösökért szenvedő Krisztust jelképezi. – Ahogyan félünk a tüskétől, tövistől, mert megszúr, megkarcol, fájdalmat okoz, bevérez – ugyanúgy félünk az ismeretlentől, a börtönlakótól, a börtönből szabadulttól, a Más-tól. Az eredeti a szegedi Szent Gellért templom (Tátra tér) oltárfeszületén található.

2. A kar nélküli Krisztus: 1.) Münster város lebombázásakor a székesegyház is porig lerombolódott. Csak az oltárfeszület maradt meg épségben – csupán Krisztus karjai hiányoztak. Újjáépítésekor a hívek kívánságára a feszületet csonkán hagyták. 2.) A középkorban egy, az egész Európában elterjedt ima első sora így hangzott: „Mi vagyunk Krisztus kezei...” Jelképként a St. Pölteni Emmaus Közösség használja, hogy állandóan figyelmeztessen (és alázatra intsen) bennünket: „Soha ne feledjük, hogy mi vagyunk Krisztus kezei!”

JOBB LATOR a Mécses Lelkiség lapja

Kiadja: a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság katolikus börtönlelképásztori szolgálata

Főszerkesztő: Dr. Majzik Mátyás

Szerkesztőség: 6753 Szeged-Tápé, Heller köz 6. Telefon/fax: 36/62 325-139

ISSN 1218-4284

Előfizetés egy évre: Belföldön: 500 Ft, külföldön: 10 USA\$ vagy ennek megfelelő értékű más valuta

Nyomdai kivitelezés: Agapé Kft. Ferences Nyomda és Könyvkiadó, Szeged